

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.32 (3104) ●

● ЧАЦВЕР, 28 жніўня, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

**Жнівень —
месяц хлебны**
Упершыню на палетках
сабрана больш
за 8 мільёнаў тон
збожжа **Стар. 2**

**“Прыязджайце
заўсёды!”**
Віцэ-мэр Беластока
разважае пра агульныя
каштоўнасці **Стар. 3**

**Сапраўднае
бясконцае
Уладзіміра
Пракапцова**
Стар. 4

ДАЛЯГЛЯДЫ

Фотаздымак на самай высокай гары Беларусі — добры ўспамін пра лета!

Вышэй — толькі неба

Гара Дзяржынская, самая высокая ў Беларусі, набывае новыя абрысы

Іван Ждановіч

Пра найвышэйшы геаграфічны пункт краіны вядома са школьных падручнікаў. Вышыня гары лёгка запамінаецца: 345 метраў над узроўнем мора. Паглядзець на яе прыязджае ўсё больш падарожнікаў.

Едзем спачатку ад Мінскай кальцавой аўтадарогі па Ракаўскай шашы, у бок Гродна. Потым зварочваем, на адметным скрыжанні дарог, улева — рухаемся паўз маляўнічыя

палі і пералескі ў кірунку на Івянец. Гэтым шляхам, дарэчы, прыхільныя да актыўнага адпачынку мінчане часта ездзяць на “Якуцкія горы” — у горналыжны цэнтр, цяпер шырока вядомы як Парк актыўнага адпачынку.

Калі ж быць уважлівым, то пры дарозе да яго, у вёсцы Скірмантава, і ўбачым гару Дзяржынскую: “кіламетраў за 30 на захад ад Мінска і за 20 на поўнач ад Дзяржынска”, як пішацца ў турысцкіх даведніках.

Цэнтрам масавага паломніцтва гара пакуль не стала. Быў час, калі аніякай павагі да яе ніхто не праяўляў. Болей таго, каб не надта вытыркалася, бо аказалася на тэрыторыі калгаснага машынага двара, і не перашкаджала гаспадарчай дзейнасці, яе ў мінулым стагоддзі трохі былі падрэзалі. Бульдозерам.

Гэты “недахоп метраў” зафіксаваў і замежны падарожнікі: яны пры дапамозе спадарожнікавых навігацыйных

прыёмнікаў правяралі, ці адпавядаюць знакавыя вяршыні розных краін лічбам, зафіксаваным у падручніках па геаграфіі.

Цяпер гэтае адхіленне выпраўлена. І ўладальнікі рознага роду GPS-устройстваў у тым лёгка могуць пераканацца, узшышоўшы на акуратны курган і зрабіўшы на ім неабходныя замеры.

Мы ж паверылі падручнікам гааграфіі, як гаворыцца, на слова. → **Стар. 2**

З павагай да Нёмана

Вольга Трафімчук

**Беларусь і Літва
рэалізуюць сумесны
праект міжнароднай
тэхнічнай дапамогі.**

Ажыццяўленне праекта “Прыгранічнае супрацоўніцтва суседніх рэгіёнаў Рэспублікі Беларусь і Літоўскай Рэспублікі

па паляпшэнні экалагічнай бяспекі агульнага воднага басейна” абмеркавана пад час візіту ў Гродзенскую вобласць начальніка Алігускага павета Эўгеніюса Палавінскаса. Па яго словах, літоўскі бок разглядае праект як частку доўгатэрміновых комплексных работ, накіраваных на захаванне экалогіі Нёмана: “Цяпер экалагіч-

ная сітуацыя на Нёмане нядрэнная, і мы павінны зрабіць усё для падтрымання экалагічнай раўнавагі сістэмы”.

Згодна з зацверджанай праграмай міжнароднага тэхнічнага праекта плануецца рэканструяваць адну з каналізацыйных помпавых станцый у Гродне, што дасць магчымасць не дапус-

ціць аварыйных сітуацый і пападання забруджаных сцёкавых вод у Нёман. Акрамя таго, будзе набыта абсталяванне для кантролю за станам воднага басейна. Таксама будзе праведзены шэраг мерапрыемстваў па прыцягненні замежных інвестыцый для паляпшэння экалагічнай бяспекі басейна Нёмана.

ВЕСТКИ

Хутка — на арбіту

Людміла Сацэнка

Новы беларускі навукова-даследчы спадарожнік плануецца запусціць да канца 2009 года.

Як паведаміў першы намеснік старшыні Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Пётр Віцязь, уся падрыхтоўчая работа вядзецца сумесна з расійскімі вучонымі. Таксама разам з расіянамі будзе створаны цэнтр кіравання для каардынацыі работы спадарожніка з Зямлі. Магчымасці прымянення інфармацыі, атрыманай пры дапамозе спадарожніка, дастаткова шырокія. Асабліва актуальная яна для сельскай гаспадаркі, падкрэсліў Пётр Віцязь. Ён таксама паведаміў, што ўжо сёння ў краіне прапрацоўваецца магчымасць стварэння спадарожніка сувязі.

Кардыёлагі даюць надзею

Раман Свірыдзенка

Першую аперацыю на адкрытым сэрцы правялі ў Гродне.

61-гадоваму пацыенту з дыягназам ішэмія паспяхова зрабілі аортакаронарнае шунціраванне. Галоўны ўрач Гродзенскай абласной клінічнай бальніцы Святаслаў Савіцкі паведаміў, што аперацыя доўжылася каля чатырох гадзін і выканана згодна з праграмай маштабнага асваення сучасных кардыяхірургічных тэхналогій. Гродзенскія хірургі і анестэзіялагі разам са спецыялістамі РНПЦ “Кардыялогія” на чале з вядучым кардыёлагам краіны Юрыем Астроўскім, якія прыехалі ў Гродна ў якасці кансультантаў, у бліжэйшы час плануецца прааперываваць яшчэ каля 10 пацыентаў.

Удалая паездка

Васьмікласнік Генадзь Караткевіч з Гомеля заваяваў залаты медаль на Міжнароднай алімпіядзе па інфарматыцы ў Егіпце.

Гэта трэцяе выступленне Генадзя на міжнародных алімпіядах. У яго скарбонцы золата мінулага года і серабро 2006-га. Сёлетняя паездка ў Егіпет стала вельмі ўдалай для беларускай каманды, бо ўсе чатыры яе ўдзельнікі атрымалі медалі: серабро ў Юрыя Пісарчыка і Рамана Удавічэнкі, бронза — у Аляксея Рапана.

Жнівень — месяц хлебны

Упершыню на палетках сабрана больш за 8 мільёнаў тон збожжа

Іван Яцкавец

Спецыялісты Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання упэўнены, што сёлета валавы яго збор перасягне 8,3 мільёны тон. Заўважым, што гэта — самы высокі вынік за апошнія 15 гадоў. Найбольш важкі каравай чакаецца ў Мінскай вобласці. Другой у саборніцтве ідзе Гродзеншчына, трэцяй — Брэстчына. Увогуле ж усе рэгіёны перасягнулі мінулагадні рубіж па намалотах збожжа.

Сярэдняя ўраджайнасць па краіне наблізілася да 40 цэнтнераў з гектара. На Гродзеншчыне яна дасягнула і 50 цэнтнераў, што амаль на чвэрць больш, чым было ў Надзёманскім краі летась. Такая высокая намалоты дасягнуты дзякуючы мерам па павышэнні ўраджывасці глебы. Штогод высокія ўраджайныя атрымліваюць і хлебаробы агракамбіната “Сноў” Нясвіжскага раёна. Сёлета тут сярэдняя ўраджайнасць таксама рэкордная: звыш 99 цэнтнераў з гектара!

На багаты ўраджай папра-

На жніве-2008 вызначыўся сямейны экіпаж Уладзіміра і Міхаіла Дуброўскіх з Магілёўскага раёна

цавалі не толькі вяскоўцы, але і машынабудульнікі. У прыватнасці, добра зарэкамендавала сябе на палях краіны зернеўборачная

тэхніка аб'яднання “Томсельмаш”. Дарэчы, цяпер амаль 90 беларускіх камбайнаў будуць працаваць і на палях Казахстана. Па выніках

жніва, якое стане для іх своеасаблівым экзаменам, тут будуць прымаць рашэнні пра аб'ёмы новых паставак тэхнікі ў краіну.

Вышэй — толькі неба

(Заканчэнне. Пач. на стар. 1)

— Яшчэ гадоў з дзесяць таму пачаў я выношваць планы добраўпарадкавання гары Дзяржынскай, — расказвае старшыня Путчынскага сельскага савета Барыс Варапаеў. — І вось, нарэшце, наводзім там парадак. Прыгожы курганчык зрабілі, са знакам на вяршыні. Сцежку да яго вылажылі, плот невысокі, акуратны паставілі. Гэта будаўнікі з Дзяржынскага пастараліся. А школьнікі мясцовыя пасадзілі кветкі.

Думаю, з цягам часу з'явіцца вакол гары і тыповыя для гэтай мясцовасці дрэвы: дубкі, кляны, бярозы... А як жа: усё ж гара, прычым нацыянальнага

значэння. Марыць Барыс Барысавіч і пра той час, калі ўдасца перанесці ў іншае месца стары будынак, у якім мясцовая гаспадарка захоўвае сена — ад гэтага навакольных пейзаж значна выйграе. Хочацца энтузіясту выдаць і невялічкую паштоўку — на памяць для тых, хто аддаў гары даніну павагі, “прышоў да яе ў госці”.

Так што будзеце ў тых месцах — завітайце на Дзяржынскую. Яна ж і без такіх “дадатковых мераў” адметная. Як пажартаваў адзін настаўнік геаграфіі, якога мы сустрэлі з вучнямі непадалёк ад гары ў велапаходзе, у яе — “ад нараджэння самы высокі геалагічны

статус”.

Хацелася б адзначыць, што ў гады Вялікай Айчыннай вайны, 30 ліпеня 1943 года, вёска Скірмантава, размешчаная на гары, была ўшчэнт спаленая карнікамі. Разам з усімі захопленымі жыхарамі. У агні загінула 140 чалавек, у асноўным жанчын і дзяцей. Пасля вызвалення Беларусі «сястра Хатыні» на Святой гары, як раней яе называлі, паступова адраділася.

Дарэчы.

Адна з легендаў, якую расказваюць мясцовыя людзі, — пра страшную бітву з татарамі, якая адбылася ў старыжытнасці пры гэтай гары. Спачатку, кажуць,

выйшлі на ўзвышша два асілкі, кожны ад свайго войска. Біліся яны конныя, потым пешыя. І вось, нарэшце, наш воін атрымаў перамогу. А звалі яго Скірмонь. Затым у бітву ўступілі войскі, і зноў татары-прышэльцы аказаліся разбітымі.

Дык вось, у гонар таго асілка-пераможцы паселішча паблізу ратнага поля быццам бы і назвалі Скірмантава. Зноў жа паданні згадваюць, што ў навакольных мясцінах, падчас правядзення палявых работ, людзі часта знаходзілі паржавелья рэшткі крывых татарскіх шабляў ды наканечнікаў стрэлаў.

Мытнікі каардынуюць дзеянні

Алена Салаўёва

Мытныя службы Беларусі і Літвы ўзгаднілі магчымасць абмену інфармацыяй аб перамяшчэнні тавараў.

“Мы дамовіліся з літоўскімі калегамі аб арганізацыі пілотнага інфармацыйнага абмену ў фармаце Беларусь — Літва (ЕС) і падтрымцы нашых ініцыятыў у органах еўрапейскай інтэграцыі”, — гаворыць старшыня Дзяржаўнага мытнага камітэта Аляксандр Шпілеўскі. — Магчымасць рэалізацыі аналагічнага праекта з мытнай службай Латвіі плануецца абгаварыць у хуткім часе”.

Аляксандр Шпілеўскі адзначае, што абмен папярэдняй інфармацыяй аб перамяшчэнні тавараў з мытнымі службамі іншых краін — адна з мер па паскарэнні мытнага афармлення. Беларускія мытнікі наладзілі поўны кантроль за транзітнымі таварамі з расійскай мытнай службай. Дасягнуты дамоўленасці наконт абмену электроннай інфармацыяй з мытнымі органамі Украіны.

Роўныя магчымасці — абгрунтаваны кошт

Валерый Сідорчык

У Мінску будзе створана першая ў Беларусі таварная біржа па продажы гародніны.

Паводле слоў першага намесніка прэм'ер-міністра Беларусі Уладзіміра Сямашкі, гэта будзе пілотны праект, які прадугледжваецца рэалізаваць у бліжэйшыя 2 гады. Калі справа пойдзе, то такія біржы будуць створаны і ў іншых рэгіёнах краіны. Таварная біржа будзе аналагічна буйному лагістычнаму цэнтру або сховішчу. Пасля нязначнай папярэдняй падрыхтоўкі тавар будзе выстаўляцца на аўкцыён, у якім змогуць прыняць удзел аптovyя пакупнікі.

Вядома, што такая схема выкарыстоўваецца ў многіх краінах свету, асабліва для рэалізацыі прадуктаў харчавання ў свежым выглядзе або, напрыклад, кветак. Сутнасць ідэі — прадастаўленне роўных магчымасцяў усім вытворцам, што дазваляе сфарміраваць рэальную цану і максімальна наблізіць прадаўца да пакупніка.

Тэмпературныя рэкорды

16 жніўня ў Мінску было зафіксавана плюс 34 градусы.

Па шматгадовых дадзеных Рэспубліканскага гідрометэацэнтру, папярэдні рэкорд гэтага дня — плюс 31 градус — быў зафіксаваны ў сталіцы ў 1954 годзе.

Самая ж высокая тэмпература паветра сёлета ў сярэдзіне жніўня зарэгістравана на метэастанцыі Лельчыцы Гомельскай вобласці: 37,5 градуса вышэй за нуль.

Соль зямлі

Амерыканскія бізнесмены высокая ацэньваюць якасць прадукцыі Беларускай калійнай кампаніі

Марыя Ануфрыева

Аб гэтым было заяўлена ў ходзе наведвання дэлегацыяй амерыканскіх фермераў і імпарцёраў угнаенняў вытворчага аб'яднання “Беларуськалій”. Прадстаўнікі амерыканскіх кампаній сустрэліся з генеральным дырэктарам аб'яднання Андрэем Башурам, пабывалі ў шахтах прадпрыемства, дзе азнаёміліся з вытворчым працэсам.

“Нас вельмі ўразіў працэс здабычы руды і праца шахцёраў. Тут адразу разумееш усю эканоміку гэтай справы, — адзначыў у інтэрв'ю журналістам пасля наведання салігорскага прадпрыемства амерыканскі фермер Біл Сэндэдж. — Мы закупляем вялікую колькасць калійных уг-

наенняў для сваёй фермерскай гаспадаркі і вельмі задаволены якасцю прадукцыі, якую пастаўляе БКК”. Разам з тым, паводле слоў замежнага госця, цяпер назіраецца дэфіцыт калійных угнаенняў на рынку. Іншыя прадстаўнікі амерыканскай дэлегацыі таксама канстатавалі растучую патрэбнасць у калійных угнаеннях у свеце, у тым ліку на амерыканскім рынку.

“Беларуськалій” экспартуе калійныя ўгнаенні ў ЗША з 1995 года — аб'ём паставак складаў тады каля 300 тысяч тон у год. Цяпер жа Беларуская калійная кампанія штогод пастаўляе ў ЗША 500-700 тысяч тон калійных угнаенняў, а сёлета плануецца павялічыць пастаўкі да 800 тысяч тон.

Соль для спажываўцоў

“Прыязджайце заўсёды!”

Віцэ-мэр Беластока разважае пра агульныя каштоўнасці

Збіраючыся ў Беласток, пра моўны бар’ер я нават не думала. Як-ніяк, еду ў галоўны цэнтр нацыянальнай беларускай меншасці ў Польшчы... Аднак сяброўкі, якія ў свой час актыўна вывучалі самы ўсходні польскі горад з пункту гледжання шопінгу, моцна ўсумніліся ў паспяховасці майго намеру без ведання польскай мовы ақунуцца ў мясцовае жыццё, не абмяжоўваючы тэмы асартыментарам тутэйшых крам. Маўляў, нашу “мову” там цяпер разумеюць адзінкі, так што агляд слаўтасцяў без правадыра можа стацца цяжкім...

Ірына Завадская

Тым не менш ледзь ступіўшы на перон беластоцкага вакзала, я зразумела, што мяне чакалі. Да нашых суайчыннікаў тут па-ранейшаму ставяцца вельмі добразычліва, хоць па-беларуску ў Беластоку сапраўды ўжо амаль ніхто не размаўляе. Аднак першыя ж спробы загаварыць з праходжымі на роднай для мяне мове пераканалі, што хвалявацца няма чаго. Пра свае беларускія карані Беласток памятае, размаўляць з мясцовымі людзям тут няцяжка як па-беларуску, так і па-руску. А калі пашанцуе, дык можна даведацца нават некалькі цікавых сямейных гісторый, у якіх моцна пераплялася гісторыя Польшчы і Беларусі. Прызнаўшы ўва мне беларуску, пані і паненкі, якіх я бачыла ўпершыню ў жыцці, спыталіся распавесці пра сабе і сваіх беларускіх сваякоў, клікалі ў госці... Напэўна ж гэты візіт у Беласток быў не апошнім — мне сапраўды хочацца вярнуцца туды яшчэ не раз. І нагодаў для гэтага, як я зразумела з нашай гутаркі з віцэ-мэрам горада Аляксандрам Соснай (дарэчы, таксама беларусам), будзе ў будучыні нямала.

— **Афіцыйна, паводле дзеных апошняга перапісу насельніцтва, у Польшчы сёння жыве амаль 50 тысяч беларусаў, прычым у асноўным на Беластоцчыне. Напэўна вы, Аляксандр Рыгоравіч, можаце назваць іншыя —**

неафіцыйныя — лічбы?

— Па сутнасці, гэта тыя 50 тысяч, якія адкрыта прызналі, што яны не паліякі. Але вызначыць колькасць беларусаў у Польшчы можна і па-іншаму. Паляк — ён, як правіла, католік. Праваслаўныя тут — гэта амаль заўсёды беларус, рускі або ўкраінец. Калі ўлічыць, што ў Польшчы цяпер прыкладна 400 тысяч праваслаўных, толькі па самых грубых падліках выходзіць, што беларусаў тут — не меней за 130 тысяч... Гэта значыць: мы тут заўсёды “былі, ёсць і будзем”.

Аднак калі бацькі мае вучыліся ў беларускамоўных школах, то ў ліцэі, які ў заканчаў, выкладалі ўжо толькі польскую і рускую мовы. Таму па-беларуску мне размаўляць цяжкавата, хоць выдатна мову разумею. Але калі хтосьці сцвярджае, што размаўляць па-руску або па-беларуску ў Польшчы лічыцца кепскім густам, то гэта — поўны абсурд. Проста пасляваеннае пакаленне вырасла ў іншых умовах, але гэта не перашкаджае многім з нас усведамляць сябе беларусамі.

— **Ведаеце, у Беластоку неяк па-асабліваму адчуваецца, што Беларусь і Польшча — не проста суседзі...**

— Ну, урэшце рэшт, у нас агульныя славянскія карані. У дадатак мы прывыклі, што ад Беластока да Беларусі, як у вас гавораць, рукой падаць. Учора, напрыклад, мой сябар ездзіў у Гродна, дык я папрасіў яго прывезці мне буханку звычайнага чорнага хлеба — вельмі люблю бела-

Віцэ-мэр Беластока Аляксандр Сосна

рускі... А на днях перагледзеў фільм, які ствараўся для сёлетняга кангрэса эсперантыстаў у Ратэраме (дарэчы, у наступным годзе Сусветны кангрэс эсперанта будзе праходзіць у нас, прыязджайце абавязкова!). Там мы спрабавалі паказаць сучасны Беласток, горад XXI стагоддзя, дзе заўсёды побач мірна суіснавалі паліякі, беларусы, яўрэі, рускія, немцы, французы... І не дзіва, што менавіта тут нарадзіўся Людвік Заменгоф, які прыдумаў універсальную мову эсперанта... Дык вось, завяршаецца фільм беларускай песняй у выкананні нашага слаўтага фальклорнага ансамбля з вёскі Арэшкава. Гэта значыць: мы ганарымся сваімі беларусамі, разумеце? І калі хтосьці жадае навучаць сваіх дзяцей “беларускай мове”, гэта ўжо не прадстаўляе вялікай праблемы. У грамадскіх школах Беластока ёсць беларускамоўныя класы, а з леташняга верасня ў нас адкрылася першая недзяржаўная праваслаўная школа з вы-

вучэннем беларускай мовы. Дарэчы, хачу яшчэ раз выказаць падзяку беларускаму пасольству і генеральнаму консульству за сталую дапамогу гэтай школе — у канцы навучальнага года, напрыклад, Беларусь падарыла вучням новыя кнігі і народныя касцюмы...

— **Нядаўна ў Беластоку адкрыўся і першы Беларускі культурны цэнтр у Польшчы...**

— Ведаеце, я радуюся гэтаму адначасна і як беларус, і як віцэ-мэр. Бо такі цэнтр мог з’явіцца і ў Варшаве... Але тут ён ужо адным фактам свайго існавання сведчыць: мы ёсць. Гэта значыць: беларусы ў Польшчы не забываюць пра свае карані, імкнучыся жыць адной сям’ёй са сваімі такімі роднымі суседзямі. Бо і ў Гродне жывуць пераважна тыя ж паліякі і беларусы — ну што нам дзіліць? Вядома, я разумею, што ёсць палітыка на высокім узроўні, але для абмену выставамі, канцэртамі, спартыўнымі або музычнымі калектывамі не патрэбна палітыка!

До- сьць аднаго жадання запрасіць сяброў у г о с -

ці...

— Дарэчы, пра гасцей. Прайшлі часы, калі беларусы імкнуліся ў Беласток адно што па дэфіцытных тавары, а ці чакаюць тут беларускіх турыстаў?

— Для турыстаў Беласток хутчэй транзітны горад — усё ж такі слаўтасцяў у нас не так шмат, як, скажам, у Варшаве. Але пераначаваць, адпачыць або правесці тут выхадныя, на мой погляд, можна з вялікім задавальненнем. Калі б працэс атрымання візы быў прасцейшым, думаю, у беларусаў наш горад мог бы стаць папулярным месцам для ўік-энду — да Гродна ж бо ўсяго 70 кіламетраў... Прыязджайце да нас на Дні Беластока летам, гэта цэлых два тыдні святаў, і кожны дзень — вялікія канцэрты на галоўнай гарадской плошчы. Прыязджайце на Каляды, прыязджайце заўсёды!.. Наогул, яшчэ нядаўна святы ў нас адзначаліся камерна, і Беласток лічыўся самым бяспечным горадам Польшчы. Быў адзіны супермаркет, ніякіх рэстаранчыкаў у цэнтры горада. Толькі ў навагоднюю ноч епіскап і мэр горада паднімалі каля касцёла бакалы з шампанскім, дзякавалі гараджан за падтрымку ў мінулым годзе — і пасля ўсе дружна расходзіліся па дамах. Цяпер гарадскія ўлады бачаць Беласток іншым: усюды адкрываюцца невялікія кафэ, канцэртныя пляцоўкі, утульныя тэатры, будуюцца новыя супермаркеты, моладзь па вечарах ужо не сядзіць дома, а гуляе па вуліцах... Пры гэтым, як і раней, наш горад захоўвае рэпутацыю самага бяспечнага ў Польшчы.

Так што прыязджайце!

Знаходкі з Полацкай зямлі

Дзьяна Курыла

Археалагі прыадкрываюць таямніцы старажытнага храма.

Вучоныя Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта завяршаюць першы этап даследавання старажытнага паселішча з астаткамі храма XII стагоддзя. Знаходкі, зробленыя на тэрыторыі, якая прымыкае да культуры будынка, не толькі пацвердзілі пэўнасць гіпотэз гісторыкаў, але і зноў паставілі пад сумненне вядомую па летапісах дату заснавання Полацка — 862 год. Артэфакты, выяўленыя ў гэтым сезоне, па папярэдніх дадзеных, датуецца VIII стагоддзем. Археалагі выявілі каля 400 прадметаў, вырабленых мясцовымі рамеснікамі, а таксама адзінкавыя прадметы, якія маглі належаць вікінгам — касцяны грэбень і заклёпку ад ладзі.

І ў Полацкай Сафіі яшчэ шмат таямніцаў

У бліжэйшы час знаходкі археологаў будуць адпраўлены на радыевугляродны аналіз, што дазволіць датаваць іх дакладна.

Па меркаванні кіраўніка раскопак, загадчыка кафедры айчыннай і агульнай гісторыі Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта Дзьяніса Дука, месца цяперашніх раскопак і рэшткі старажытнага храма з’яўляюцца перспектыўнымі для музефікацыі і стварэння яшчэ аднаго турысцкага аб’екта.

Дарэчы, першыя археалагічныя раскопкі ў Полацку праводзіліся яшчэ ў пачатку мінулага стагоддзя і мелі выбарачны характар — вывучаліся асобныя гістарычныя аб’екты або месцы Полацка.

Комплекснай праграмай развіцця горада на 2008-2012 гады прадугледжана арганізацыя работы пастаянна дзеючай археалагічнай экспедыцыі па вивучэнні Полацкай зямлі. Гэта дазволіць праводзіць сістэмную работу па раскрыцці старажытных пластоў у гісторыі.

Так выглядае адзін з утульных куткоў Беластока сёння

Сапраўднае бясконцае Уладзіміра Пракапцова

8 жніўня ў 8 гадзін і 8 хвілін у Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі адбылося адкрыццё персанальнай выставы Уладзіміра Пракапцова з нагоды яго 55-годдзя з дня нараджэння і 10-годдзя дырэктарскай дзейнасці. На выставе было прадстаўлена 8 твораў аўтара за апошнія 8 год.

Валерый Жук,
доктар мастацтвазнаўства

Час ад часу мастак адчувае патрэбнасць спыніцца, азірнуцца вакол, паглядзець, што і як зроблена, выверыць курс, каб рухацца далей. Дзеля гэтага і існуюць выстаўкі, якія даюць адказы на шматлікія пытанні.

У гэтым дачыненні сама ідэя арганізацыі выставы Уладзіміра Пракапцова «Мой Час» — арыгінальная і незвычайная мастацкая акцыя. Аўтар імкнецца паказаць і перадаць адчуванне сваёй творчасці ў часе, вызваленым ад звыклых стэрэатыпаў і традыцыйных рытуалаў. Ён застаўся ў душы рамантыкам, нягледзячы на сваё службовае і грамадскае становішча, якое, безумоўна, патрабуе пэўнага прагматызму.

Жывапіс для яго — гэта спосаб і магчымасць выявіць і выказаць на палатне напружанасць сваіх пачуццяў і думак. Карціны Уладзіміра Пракапцова — сплаў суб'ектыўна-лірычнага і рацыянальна-прагматычнага пачатку. Гэтая еднасць дапамагае стварэнню паўнакроўных вобразаў, робіць іх эстэтычна важкімі. Арганізатар і аналітык дае яму магчымасць стварыць кампазіцыю, напоўніць яе сэнсам. А лірык і рамантык укладвае ў яе эмоцыі, душэўную цеплыню, што робіць вобраз больш шматгранным. Абедзве гэтыя іпастасі не пераходзяць адна адной, яны ўмела збалансаваны і гарманічна ўраўнаважаны.

Прадстаўлены на выстаўцы творы аўтара — сведчанне сталага творчага пошуку і самаўдасканалвання. Ён пашырае гарызонты, яго мастацкае бачанне набывае рысы універсальнасці. Мімалётны вобраз, зусім нязначная падрабязнасць або дэталі вяртаюць нас да ўспамінаў пра штосьці ўжо напэў-

Мастак Уладзімір Пракапцоў імкнецца паспяваць за часам

забытае, падахвочваючы разважаць над глыбінным сэнсам з'яў прыроды.

У рамантычных, часам сентыментальных жывапісных палотнах паўстае афарбаваная настальгія і падпраўленая доляй рацыянальнасці прывабнасць напэўна забытых уяўленняў пра добрыя і шчырыя пачуцці, старыя і простыя ісіны. Зрэдку прарываецца ў яго творах пачуццё горкага расчаравання. Аднак кампазіцыі мастака далёкія ад маралізатарства, яны пазбаўлены пафасу, у іх аўтар аддае перавагу лірычнасці і сардэчнасці.

Мастак часта звяртаецца да пейзажа, які з'яўляецца для яго не апісальным жанрам, дзе дэталі засланяюць галоўнае. Яго жывапіс — гэтае рэха памяці, якое час ад часу гучыць у малюнках. Рэчаіснасць для майстра адыхо-дзіць усё далей, бачыцца скрозь мроіва суб'ектыўных адчуванняў. Са звычайных, паўсядзённых бакоў

рэчаіснасці ён можа выбраць значныя абагульненні, зрабіць акцэнт на актуальных праблемах сучаснасці. Свет, убачаны ў далёкім дзяцінстве, узноўлены, як сон. На ім — водзіск ідэалізацыі, казачнасць і прастата. Мастацкая мова раскрывае аўтарскую гульню ўяўлення, яна поўная намёкаў, насычаная інтэлектуальным зместам.

Для творчасці Уладзіміра Пракапцова храналогія не важная, хоць за мінулыя дзесяцігоддзі адбыліся значныя зрухі ў грамадскай свядомасці, зведала пэўныя змены духоўнае жыццё і культура. Яго паэтычная душа ў гэтай мігуні перамен не толькі змагла захаваць, але і зацвердзіць сябе. Для яго заўсёды былі важныя ўласныя перакананні: ён аддаваў перавагу захаванню дыстанцыі паміж суб'ектыўным светам творчасці і навакольнай рэчаіснасцю. А для нас, глядачоў, галоўным застаецца вобраз мастака, які вырастае з яго

твораў. Карціны Уладзіміра Пракапцова значна больш гавораць аб часе і асобе аўтара, чым любыя слоўныя інтэрпрэтацыі. Менавіта ў мастацкіх творах і выяўляецца сапраўдная асоба іх стваральніка, паколькі тут ён найбольш непасрэдны і шчыры. Ствараючы выдуманую свет на аснове рэчаіснасці, свет, у якім жыве яго душа, свет, напоўнены шчырымі эмоцыямі і пачуццямі, мастак паўстае ў сваім праўдзівым абліччы.

Мастак Уладзімір Пракапцоў вядзе непаўторную мелодыю, пакідаючы свой след у часе, перагортваючы перад глядачом старонку за старонкай захапляючай кнігі, імя якой — творчасць. Адна з першых карцін Уладзіміра Пракапцова называлася «PRESENT INDEFINITE», што азначае «сапраўднае няпэўнае», але дадзеную выстаўку можна пазначыць як «PRESENT INFINITY» — «сапраўднае бясконцае».

Дэбют на Мальце

Вераніка Лебедзева

Аляксей Крэчат заняў першае месца на міжнародным фестывалі маладых выканаўцаў.

Прадстаўнік Беларусі зававаў кубак пераможцы і статуу мальтыйскага рыцара ў чалавечы рост на V міжнародным фестывалі «Залаты крыж». Усяго ў конкурсе прынялі ўдзел больш за 30 выканаўцаў з сямі краін. Беларусь у гэтым фестывалі ўдзельнічала ўпершыню. Аляксей Крэчат прадставіў песню «Янка Купала», а таксама кампазіцыю з рэпертуару групы Queen і заняў першае месца. Гран-пры выйграла ўдзельніца з Турцыі.

Дарэчы, гімн для фестывалю «Залаты крыж» на словы мальтыйскай паэтэсы Талітай Машдзі быў заказаны беларускаму кампазітару, аўтару гімна мінскага міжнароднага кінафорума «Лістапад» Вадзіму Рузаву. Па яго словах, гімн «Залатога крыжа» заклікае ўсе народы несці мір і сяброўства.

Перспектыўнае кіно

Аксана Шыкуць

Мінскі кінатэатр «Перамога» стане першым у Беларусі лічбавым кінатэатрам.

Як паведаміў генеральны дырэктар прадпрыемства «Кінавідэапракат» Васіль Коктыш, будынак, у якім знаходзіцца кінатэатр, з'яўляецца помнікам архітэктуры і мае патрэбу ў рэканструкцыі. Перад тым, як прыступіць да работ, яго комплексна абследаюць.

Гаворачы аб перспектывах іншых сталічных кінатэатраў, Васіль Коктыш сказаў, што цяпер вырашаецца пытанне па «Маскве». Гэты кінатэатр павінен быць рэканструяваны і пасля стаць кінатэатрам з усімі выгодамі, і нават лепшым за мультыплекс. А ў кінатэатры «Бярэсце» ўжо сёлета абсталяюць дзве залы.

Усяго ж у Мінску цяпер працуе 15 кінатэатраў.

Чароўны спеў чаромхаў і акацыў...

У Віцебску прайшла выстава вырабленых і адрэстаўраваных народных музычных інструментаў

Татцяна Міхайлава

Віктар Кульпін займаецца вырабам музычных інструментаў больш за 25 гадоў. Спецыялізуецца на народных язычковых: дуда, жалейка, соломка, чаротка... Пачатак творчай біяграфіі звязаны з працай у якасці расшыфроўшчыка агучаных тэкстаў у лабараторыі вядомага прафесара, доктара мастацтвазнаўства Юліі Чурко. А захапленне гэтай справай прыйшло як вынік зносінаў з

народнымі майстрамі і выканаўцамі.

На інструментах Віктара Кульпіна цяпер іграюць у Нацыянальным акадэмічным народным хоры Рэспублікі Беларусь імя Генадзя Цітовіча, Нацыянальным акадэмічным народным аркестры імя Іосіфа Жыновіча, у ансамблях «Пясняры», «Харошкі», «Свята», «Крупіцкія музыкі», «Палац», «Купалінка»... А яшчэ яны хораша гучаць у самадзейных калектывах. На іх граюць таксама

музыкі ў Расіі, Украіне, Польшчы, Германіі, Канадзе, Іспаніі, Італіі, Галандыі і іншых краінах свету. Інструменты Кульпіна прадстаўлены ў Лонданскім музеі Горнімана, дзяржаўных музеях Беларусі.

Валерый Нагін, яшчэ адзін з майстроў-умельцаў, працуе слесарам у Бабруйску. У 1975 годзе падчас навучання ігры на класічнай гітары ён зразумеў: на дрэнным інструменце добрага гучу не атрымаеш. З таго часу ён і займаецца іх вырабам, уносячы ў канструкцыю свае змены. Вырабіў 30 гітар, 12 скрыпак і адзін альт. А яшчэ ён рамантуе і рэстаўруе струнныя інструменты. Вырабленыя і адрэстаўраваныя Нагіным,

яны гучаць сёння ў канцэртных залах Беларусі, Францыі, Ізраіля.

А Мар'ян Скрамблевіч з мястэчка Адэльска Гродзенскага раёна стаў рабіць народныя музычныя інструменты, працуючы загадчыкам клуба і кіраўніком народнага хору ў Гродне. Распрацаваў і ўдасканаліў каля ста народных інструментаў, на якіх грае сам, а таксама і шматлікія музыкі Беларусі, Расіі, Літвы, Польшчы, Славакіі, Германіі, Аўстрыі, Францыі. Ён увесь час шукае новыя формы для інструментаў. Чуйная рука майстра прымушае гучаць розныя пароды дрэваў: акацыю, вішню, грушу, дуб, клён, сасну, чаромху, ясень, яблыню, вольху...

Музычныя інструменты — на любы густ!